

SADRŽAJ

PREGOVOR	VII
----------------	-----

1. CJELOŽIVOTNA PREVENCIJA KROZ KARDIOVASKULARNI KONTINUUM

Dijana Travica Samsa, Viktor Peršić,
Gordana Laškarin, Marijana Rakić

1.1. Od endotela do ateroskleroze	1
1.1.1. Kardiovaskularni kontinuum	1
1.1.2. Endotel i endotelna disfunkcija	1
1.2. Ateroskleroza	5
1.2.1. Uloga lipoproteina u patogenezi ateroskleroze	6
1.2.2. Stadiji ateroskleroze	11
1.2.3. Klinička razrada kardiovaskularnih bolesti kroz kardiovaskularni kontinuum	13
1.2.3.1. Kronični koronarni sindrom	14
1.2.3.2. Akutni koronarni sindrom	15
Literatura	19

2. KARDIOVASKULARNA PREVENCIJA U KLINIČKOJ PRAKSI

Dijana Travica Samsa, Viktor Peršić,
Vesna Pehar Pejčinović, Rajko Miškulin

2.1. Procjena ukupnog kardiovaskularnog rizika	24
2.2. Čimbenici rizika za kardiovaskularne bolesti	31
2.2.1. Nepromjenjivi čimbenici rizika za kardiovaskularne bolesti	31
2.2.1.1. Dob i spol	31
2.2.1.2. Nasljeđe	32
2.2.2. Promjenjivi čimbenici rizika za kardiovaskularne bolesti	32
2.2.2.1. Hiperlipoproteinemija	32
2.2.2.2. Arterijska hipertenzija	40
2.2.2.3. Šećerna bolest	42
2.2.2.4. Pušenje	45
2.2.2.5. Prekomjerna tjelesna težina	46
2.2.2.6. Stres	47
Literatura	47

3. TJELESNA AKTIVNOST, VAŽAN DOZIRANI LIJEK

Dijana Travica Samsa, Viktor Peršić

3.1. Tjelesna aktivnost i kardiovaskularno zdravlje	52
3.2. Funkcionalna sposobnost zdravih osoba i kardiovaskularnih bolesnika	55
3.2.1. Tjelesna aktivnost	55
3.2.2. Prijenos energije tijekom tjelesne aktivnosti	57
3.2.3. Metabolički sustav i izvori energije u mišićima tijekom rada	60
3.2.4. Kvantifikacijske mjerne jedinice za razinu tjelesne aktivnosti	66
3.3. Funkcijski stres-testovi u kardiološkoj rehabilitaciji	75
3.3.1. Ergospirometrijski test (CPET)	84
3.3.1.1. Indikacije i kontraindikacije za CPET	86
3.3.1.2. Spirometrija	88
3.3.1.3. Parametri koji se dobivaju tijekom izvođenja ergospirometrije	90
3.4. Preskripcija tjelesne aktivnosti	134
3.4.1. Definicija individualne doze intenziteta tjelesne aktivnosti	135
3.4.2. Vrste treninga u kardiološkoj rehabilitaciji	136
3.4.3. Preskripcija tjelesne aktivnosti tijekom kardiološke rehabilitacije (KR) po kardiovaskularnim bolestima – Što kažu smjernice?	139
3.4.3.1. Koronarna bolest srca	148
3.4.3.2. Valvularne bolesti srca	150
3.4.3.3. Srčano zatajivanje (SZ)	153
3.4.3.4. Transplantacija srca	157
3.4.3.5. Bolesnici s trajnim elektrostimulatorom srca, ugradbenim kardioverter- defibrilatorom, ICD-om te srčanom resinkronizacijskom terapijom s defibrilacijom, CRT-D-om	158
3.4.3.6. Bolesnici s ljevostranom srčanom potpornom crpkom (LVAD)	159
3.4.3.7. Kardiološka rehabilitacija – novi koncept preskripcije tjelesne aktivnosti	160

3.4.4. Preskripcija tjelesne aktivnosti u rekreativaca i profesionalnih sportaša s kardiovaskularnim bolestima – Što kažu smjernice?.....	164
3.4.4.1. Programi vježbanja u rekreativaca i sportaša natjecatelja s kroničnim koronarnim sindromom.....	167
3.4.4.2. Programi vježbanja u rekreativaca i sportaša natjecatelja s kroničnim srčanim zatajivanjem.....	173
3.4.4.3. Programi vježbanja u rekreativaca i sportaša natjecatelja s valvularnom bolesti srca.....	176
3.4.4.4. Preporuke za tjelesnu aktivnost osoba s aortopatijom.....	180
3.4.4.5. Preporuke za tjelesnu aktivnost osoba s kardiomiopatijama, miokarditisom i perikarditisom.....	182
Literatura.....	191

4. SVEOBUHVAATNA KARDIOLOŠKA REHABILITACIJA

4.1. Kardiovaskularna rehabilitacija – uvod.....	202
Goran Krstajić, Antonija Krstajić	
Literatura.....	209
4.2. Kardiološka rehabilitacija u Europi i svijetu.....	210
Slobodan Dodić, Dijana Travića Samsa, Viktor Peršić, Marija Bjelobrk, Giuseppe Gullace	
4.2.1. Faze i karakteristike kardiološke rehabilitacije.....	210
4.2.2. Organizacija tima, prostor i oprema.....	211
4.2.3. Principi provođenja I. faze (bolnička).....	213
4.2.3.1. Rehabilitacija bolesnika nakon kardiokirurškog operativnog zahvata.....	214
4.2.3.2. I. faza rehabilitacije nakon kardiokirurškog zahvata (rana, hospitalna).....	217
4.2.4. Principi provođenja II. faze (bolnička ili ambulantna).....	219
4.2.4.1. Opće preporuke za izvođenje treninga.....	223
4.2.4.2. Vježbe s otporom.....	225
4.2.5. Principi provođenja III. faze (dugovremenska izvanbolnička).....	226
Literatura.....	228

5. NUTRICIONIZAM U KARDIOLOGIJI

Donatella Verbanac, Karmela Barišić

5.1. Nutricionizam u kardiologiji.....	230
5.1.1. Uloga pojedinih namirnica.....	232
5.1.2. Nove perspektive i inicijative u modulaciji kardiovaskularnih bolesti – utjecaj mikrobiote crijeva.....	239
5.2. Zaključak.....	240
Literatura.....	240

6. PSIHOLOGIJA U KARDIOLOGIJI

Marina Njegovan

6.1. Uvod.....	242
6.2. Obilježja osobnosti.....	243
6.3. Depresivnost.....	244
6.4. Anksioznost.....	244
6.5. Stres.....	245
6.6. Interpersonalni odnosi i socijalna podrška.....	245
6.7. Pridržavanje zdravstvenih preporuka i promjene životnog stila.....	246
Literatura.....	247

7. POSEBNE SKUPINE BOLESNIKA U KARDIOLOGIJI I KARDIOLOŠKOJ REHABILITACIJI

7.1. Aritmogena kardiomiopatija desne klijetke, opis bolesti kroz prikaz slučajeva.....	249
Damir Rajević	
7.1.1. Uvod.....	249
7.1.2. Genetika.....	250
7.1.2.1. Dijagnoza.....	252
7.1.2.2. Morfološki kriteriji.....	252
7.1.3. Histološki kriteriji.....	254
7.1.4. Elektrokardiografske promjene.....	255
7.1.5. Poremećaji repolarizacije.....	255
7.1.6. Poremećaji depolarizacije.....	255

7.1.7. Ventrikularne aritmije	256	7.2.6.3. Utjecaj tjeleovježbe na funkciju lijeve klijetke	270
7.1.7.1. Obiteljska anamneza	257	7.2.6.4. Indikacije, kontraindikacije i temeljni principi	270
7.1.7.2. Prikazi bolesnika	257	7.2.6.5. Učestalost, intenzitet, trajanje i oblici aerobnog treninga	273
7.1.7.3. Procjena rizika	261	7.2.6.6. Učestalost i trajanje aerobnog treninga	273
7.1.7.4. Liječenje	262	7.2.6.7. Intenzitet fizičkog treninga	274
7.1.8. Zaključak	264	7.2.6.8. Oblici aerobnog treninga	275
Literatura	264	7.2.7. Savjetovanje i edukacija bolesnika	275
 		7.2.8. Gdje smo danas u Republici Hrvatskoj i u kojem smjeru idemo?	275
7.2. Kardiološka rehabilitacija u kroničnom srčanom zatajenju	266	7.2.8. Zaključak	278
Viktor Peršić		Literatura	279
7.2.1. Uvod	266	 	
7.2.2. Sveobuhvatna kardiološka rehabilitacija	267	7.3. Kardiometabolizam	282
7.2.3. Kardiološka rehabilitacija u KSZ-u – epidemiologija i pozadina problema	267	Tamara Turk Wensveen, Dora Gašparini	
7.2.4. Patofiziološka osnova smanjene tolerancije napora u bolesnika sa KSZ-om	267	7.3.1. Suradnja kardiologa i dijabetologa	282
7.2.5. Nefarmakološke metode liječenja bolesnika sa srčanim zatajenjem	268	7.3.2. Epidemiologija kardiometaboličkih poremećaja	283
7.2.6. Tjelovježba u bolesnika sa KSZ-om	269	7.3.3. Od fiziologije do patologije	284
7.2.6.1. Sigurnost, učinkovitost i utjecaj na funkcionalni kapacitet	269	7.3.4. Strukturirana edukacija i interdisciplinarni pristup liječenju	286
7.2.6.2. Učinak tjeleovježbe na autonomnu, neurohumoralnu i endotelnu funkciju	269	Literatura	288